

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

12 februari 2009

ONTWERP VAN DECREET

**houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2009**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting
uitgebracht door de heer Ward Kennes**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Jaak Gabriels.

Vaste leden:

de heren Thieu Boutsen, Herman De Reuse, Felix Strackx, Erik Tack, Christian Verougstraete;

de heren Ward Kennes, Erik Matthijs, Koen Van den Heuvel, Eric Van Rompuy;

mevrouw Hilde Eeckhout, de heren Jaak Gabriels, Sven Gatz;

de heer Philippe De Coene, mevrouw Michèle Hostekint, de heer Ludo Sannen.

Plaatsvervangers:

de heren Erik Arckens, Frank Creyelman, mevrouw Hilde De Lobel, de heren Roland Van Goethem, Joris Van Hauthem;

de heren Ludwig Caluwé, Lode Ceyssens, Tom Dehaene, mevrouw Joke Schauvliege;

mevrouw Annick De Ridder, de heren Marc van den Abeelen, Bob Verstraete;

de heren Gilbert Bossuyt, Dany Vandenbossche, Bart Van Malderen.

Toegevoegde leden:

de heer Rudi Daems;

de heer Jan Peumans.

Zie:

19-A (2008-2009)

- Nr. 1: Ontwerp van decreet
- Nr. 2: Amendement

Zie ook:

20-A (2008-2009)

- Nr. 1: Verslag van het Rekenhof

DAMES EN HEREN,

Uw Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting besprak op 10 februari 2009 het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2009 (*Parl. St. Vl. Parl.* 2008-09, nr. 19-A/1).

Enkel de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting onderzocht het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2009.

I. TOELICHTING DOOR DE HEER DIRK VAN MECHELEN, VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN FINANCIËN, BEGROTING EN RUIMTELIJKE ORDENING

De heer *Dirk Van Mechelen*, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Financiën, Begroting en Ruimtelijke Ordening, verklaart dat de aanpassing van de algemene uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 2009 een onmiddellijk gevolg is van de beslissing van de Vlaamse Regering met betrekking tot de kernkapitaalsoperatie ten gunste van de KBC-groep. De minister verwijst ter zake naar de commissievergadering van 26 januari 2009 (*Parl. St. Vl. Parl.* 2008-09, nr. 2079/1), waarbij door Vlaams minister-president Kris Peeters en hemzelf namens de Vlaamse Regering toelichting werd gegeven bij de kernkapitaalsoperatie ten gunste van de KBC-groep. Het voorgelegde ontwerp tot aanpassing van de uitgavenbegroting is een eerste materiële vertaling met betrekking tot de begroting.

De minister stelt dat hierbij aan het Vlaams Parlement de regularisatie van de deliberatie in uitvoering van artikel 44 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit wordt voorgelegd. Deze deliberatie was ter voorkoming van de economische schok die de Vlaamse economie zou treffen bij een gebeurlijke instorting van de KBC-holding. De Vlaamse Regering voorziet in een onmiddellijke verhoging van het kernkapitaal en stelt een bijkomende, afzonderlijke tranche ter beschikking, die de KBC-holding desgevallend kan oproepen (dus een soort van trekkingsrecht). De minister stelt dat hiermee een krachtig

signaal aan de markt is gegeven om zodoende speculatie op een verdere daling te voorkomen. De financiering die hiervoor nodig is en die vanzelfsprekend gelet op de omstandigheden eenmalig is, kan niet binnen de normale kasverrichtingen verwezenlijkt worden en daarom wordt er een financieringsprogramma voor opgezet. De Vlaamse Regering heeft zich hierover op vrijdag 6 februari 2009 uitgesproken, waarna een nieuw voorontwerp van decreet werd ingediend bij het Vlaams Parlement. De minister besluit dat met deze begrotingsdeliberatie wordt uitvoering gegeven aan de voorgenomen kernkapitaalsoperatie ten belope van 2 miljard euro en een provisie voor kredietverlening ten belope van 1,5 miljard euro en dat de mogelijke rente op de leningen ten belope van maximum 85 miljoen euro binnen deze begrotingsaanpassing kunnen gefinancierd worden.

II. ONDERZOEK VAN HET REKENHOF VAN HET ONTWERP VAN DECREET HOUDENDE AANPASSING VAN DE ALGEMENE UITGAVENBEGROTING VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP VOOR HET BEGROTINGSJAAR 2009

Het Rekenhof deelt per brief van 10 februari 2009 (*Parl. St. Vl. Parl.* 2008-09, nr. 20-A/1) mee dat het de beraadslaging van de Vlaamse Regering van 30 januari 2009 waarop het ontwerp van begrotingsaanpassing betrekking heeft, formeel nog niet heeft ontvangen. Het heeft derhalve het voorgelegde ontwerp onderzocht op basis van het afschrift van de beraadslaging dat bij het ontwerp werd gevoegd. Het onderzoek van het Rekenhof heeft geen aanleiding gegeven tot fundamentele opmerkingen. Wel stelt het Rekenhof vast dat de begrotingsaanpassing de algemene uitgavenbegroting 2009 met 15 percent verhoogt waardoor bijkomende middelen zullen moeten worden ontleend.

III. BESPREKING

In het kader van de bespreking van de aanpassing van de uitgavenbegroting 2009 werd door de heer *Eric Van Rompuy* op 10 februari 2009 een vraag om uitleg gesteld over de uitgifte van obligaties (OLO's) en kortlopende effecten door de Vlaamse overheid naar aanleiding van de KBC-operatie van de Vlaamse Regering. Het verslag is ook integraal gepubliceerd in *Hand. Vl. Parl.* 2008-09, nr. C123, FIN7, p.11.

De heer Eric Van Rompuy zegt deze vraag te willen stellen omdat hij van mening is dat de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting, vooraleer de Vlaamse Regering een unicum realiseert door naar de kapitaalmarkt te gaan, er een bespreking aan zou wijden.

De spreker heeft in de media vernomen dat de financiering niet zou gebeuren via een klassieke lening, maar door een beroep te doen op de kapitaalmarkt, door de uitgifte van OLO's, eigen lineaire obligaties en een 'commercial paper', kortlopende effecten. Hij vraagt of dat inderdaad zo is? In de pers las hij dat dat staatspapier op korte termijn voordeliger is dan op lange termijn.

Wat is de stand van zaken? Wanneer is de uitgifte gepland? Wat is de economische verantwoording van deze uitgifte? Op welke bedragen mikt men? Hoe is de verdeling tussen de kortetermijnfinanciering en de lange termijn?

De spreker stelt dat de minister heeft gezegd dat schuldfinanciering op de korte termijn een goedkopere financieringsvorm is dan op lange termijn, omwille van de evolutie van de rentevoeten. Wat is de weerslag van de KBC-financiering op de Vlaamse begroting 2009-2010? Dat antwoord heeft de heer Van Rompuy al in de begrotingsdocumenten teruggevonden.

De vraag om uitleg van de heer Van Rompuy is een vraag over de manier waarop men naar de kapitaalmarkt gaat. Hij meent dat het belangrijk is dat de commissie weet waarom die techniek wordt gebruikt en wat de economische verantwoording is voor kortetermijnfinanciering en OLO's.

De heer *Ludo Sannen* sluit zich aan bij de vraag van de heer Van Rompuy. Voor hem is dit een totaal nieuw gegeven. Hij vraagt zich af wat de beste manier is om leningen aan te gaan om kapitaal ter beschikking te kunnen stellen. De spreker wil alleen nog eens wijzen op het advies van het Rekenhof over de aanpassing van de uitgavenbegroting 2009, dat duidelijk stelt dat de algemene uitgavenbegroting verhoogd wordt met 15 percent, waarbij bijkomende middelen zullen worden ontleend. Hij voelt zich nog even geroepen om te stellen dat alles heel snel kan veranderen. Dat leningen soms interessant kunnen zijn, ook voor de Vlaamse overheid, om het noodzakelijke beleid te kunnen voeren, wordt hier nog maar eens bevestigd. Mijnheer Van Rompuy prees hem enkele

weken geleden bijna de hel in toen de heer Sannen zoiets durfde stellen.

De heer Sannen meent dat het feit dat we opnieuw schulden maken, waar – dat moet hij toegeven – wel wat tegenover gaat staan, en het feit dat de federale overheid heel wat bijkomende schulden moet maken, wel eens een invloed zou kunnen hebben op de rating van België. Kan het één in interactie staan met het ander? Dan houdt dat natuurlijk wel consequenties in voor de duurte van het kapitaal voor ons.

De heer *Jaak Gabriels* herinnert er aan dat er in het verleden ook collega's waren die, toen de Vlaamse Regering via de minister van Begroting de ambitie naar voren bracht om Vlaanderen schuldenvrij te maken, vroegen of dat wel nodig was en we niet beter konden investeren. Het is goed dat de Vlaamse Regering dat toen heeft gedaan, zodat nu de middelen ervoor aanwezig zijn.

Minister *Dirk Van Mechelen* stelt dat aangezien de thesaurie op dit moment niet over de reserves beschikt, de Vlaamse overheid verplicht is om deze 2 miljard euro op de markt te gaan halen.

Hij wil toch stellen dat het hier gaat over een financiële operatie waarbij geld wordt geleend om er een participatie mee te nemen, wat op de balans een andere indruk geeft dan lenen om morgen iets te gaan bouwen. Dat heeft natuurlijk andere repercussies.

De Vlaamse overheid wil de kasmiddelen aanvullen met vreemde middelen. Daarom gaat de Vlaamse Regering dus op zoek naar vreemd vermogen. Hiervoor zijn er drie mogelijkheden. De minister overloopt de mogelijkheden en geeft een beschrijving van de voor- en nadelen en inzicht in de bedrijfseconomische besluitvorming.

Er was de mogelijkheid te komen tot een volledig publieke lening. Dat zou leiden tot een openbare plaatsing. Dat heeft een aantal voordelen, maar ook nadelen. Voordeel is dat het natuurlijk vrij herkenbaar is bij het grote publiek, en te vergelijken is met het systeem van de staatsbons. Het zou ook kunnen dat de prijs zeer gunstig is, maar dan moet men er wel een fiscaal voordeel aan kunnen bieden, wat de Vlaamse Regering bijvoorbeeld gedaan heeft bij het ophalen van de gelden voor ARKImedes, waarbij deze techniek is gebruikt. Nadeel is dat vandaag een bedrag van 2 miljard euro ophalen, alleen bij het grote publiek, zeer veel is, en niet haalbaar. Federaal

blijkt men op dit ogenblik circa 125 miljoen euro op te halen per emissie van staatsbons. Twee miljard in de markt plaatsen, is ontieligelijk veel. De Vlaamse Regering zou dan ook herhaalde regelmatige emissies moeten doen. Vanzelfsprekend is dat een techniek die de Vlaamse overheid niet kan doorvoeren, omdat het de bedoeling is een 'one shot'-operatie door te voeren.

Door de eenmaligheid zouden ook de kosten vrij hoog liggen, zoals bijvoorbeeld de noodzakelijke publiciteit. Ook door de banken zullen heel wat kosten worden doorgerekend voor het beschikbaar stellen van hun kantoren. Niet alleen is het bedrag veel te hoog om dit via het grote publiek op te halen, maar ook qua timing is het onhaalbaar. De Vlaamse Regering heeft afgesproken deze gelden voor eind maart beschikbaar te hebben.

De minister vestigt er nog even de aandacht op dat voor het gebruik van deze techniek een voorafgaande toestemming moet gevraagd worden aan de federale minister van Financiën, omdat er een beroep zou gedaan worden op het algemeen spaarwezen, wat ze ontlopen door te kiezen voor een andere techniek.

De tweede methode is die via 'funding', bancaire leningen. Het voordeel is dat dit normaal snel kan gaan en vrij eenvoudig is. Het nadeel is dat 2 miljard euro een zeer groot bedrag is in de huidige financiële markten en dat vanzelfsprekend geen enkele bank dat 'stand alone' zou willen aanbieden. Op dat moment gaat men zoeken naar syndicatie, de zogenaamde clubdeals, waardoor natuurlijk ook de marges aanzienlijk verhogen.

De minister verwijst ter illustratie naar het recent Vlaams Bouwoverlegcomité (VBOC-overleg) met de bouwsector, die ook zijn ongenoegen kwam uiten over de moeilijkheden die men vandaag ondervindt voor financiering op de financiële markten. Als de Vlaamse Regering die 2 miljard euro plaatst in de bancaire sector, zou de regering zelf de 'credit crunch' organiseren, want een dergelijke zware lening impliceert dat men dat bedrag niet meer kan uitlenen aan private investeringsinitiatieven, hetzij via vennootschappen of particulieren. Dat zou een substantiële inkrimping betekenen van het aantal investeringsleningen op de markt. Ook daarom heeft de Vlaamse Regering niet geopteerd voor deze tweede weg van de bancaire lening, zij het dat de regering nog altijd een soort reserveparachute achter de hand houdt.

De derde techniek is de uitgifte van zogenaamde 'bonds', obligaties en 'commercial papers' naar institutionele beleggers. Hiervoor blijkt op dit ogenblik voldoende potentieel aanwezig te zijn op de kapitaal-

markt. Het is geweten dat institutionele beleggers vandaag overijverig zoeken naar zogenaamde 'safe harbour'-investeringen. Veilige overheidsbeleggingen beantwoorden hier op dit ogenblik aan en zijn een welkome belegging in het kader van hun portefeuille.

Recent zijn met veel succes een aantal analoge plaatsingen gedaan in de markt. De Europese Investeringsbank heeft tweemaal een plaatsing gedaan voor 1,75 miljard euro. Maar ook andere deelstaten hebben een plaatsing gedaan: Baden-Württemberg bijvoorbeeld heeft een plaatsing gedaan voor 3,25 miljard euro.

Normaliter zijn ook de institutionele beleggers vrijgesteld van roerende voorheffing. Dit moet dus geen onderdeel uitmaken van de kostprijs. De prijszetting kan dan ook lager. De Vlaamse Regering kan dit ook flexibel structureren in functie van de looptijd en de doelgroep: een deel kortlopende 'commercial papers' en een deel op middellange termijn. Men wil dat realiseren via de EMTN of Euro Medium Term Notes. Daar gaat een beperkte kost mee gepaard. Daarbij gaat men ervan uit dat het noodzakelijk is om een aantal gerichte roadshows te organiseren, bijvoorbeeld in de City in Londen maar eventueel ook in Frankfurt.

Institutionele beleggers hebben ook een korte- tot middellangetermijnhorizon, wat perfect aansluit bij de huidige steile rentecurve. Daardoor ligt de kost van de 'funding' veeleer laag.

Een laatste voordeel is dat deze manier van werken vrij snel kan gaan: geen publieke plaatsing en dus ook geen voorafgaande toestemming van andere instanties, zoals de federale minister van Financiën.

Een van de nadelen is dat men een zekere liquiditeit moet kunnen garanderen. Wanneer institutionelen cash moeten kunnen vrijmaken, moeten ze hun 'bonds' snel te gelde kunnen maken en doorverkopen. Het is dan ook noodzakelijk dat men deze laat noteren op de Luxemburgse beurs en eventueel op Euronext. Er moeten ook een aantal 'arrangers' worden aangesteld naar analogie met de zogenaamde 'primary dealers' bij de zuivere OLO's. Deze kost is niet overdreven. Hij ligt veel lager wanneer we gebruik willen maken van het volledige retailnet van de banken.

Gelet op de opgesomde voor- en nadelen, leek het de Vlaamse Regering opportuun om te kiezen voor het derde alternatief. Het is de bedoeling met deze producten op de markt te gaan.

De Vlaamse Regering gaat ervan uit dat er een verdeling moet worden gemaakt waarbij een optimale fun-

dingskost zal resulteren in ongeveer 200 miljoen euro via de retail, dus gericht op ‘private equity’. Het gaat over coupures van minimum 50.000 euro, en dus niet over de kleine coupons die men bij particulieren gaat plaatsen. De Vlaamse Regering overweegt een plaatsing van ongeveer 500 tot 700 miljoen euro via het systeem van de ‘commercial papers’. Het restbedrag zal worden geplaatst via de zogenaamde EMTN’s.

Wat de timing betreft, heeft de Vlaamse Regering dus intussen een voorontwerp van decreet neergelegd betreffende de al dan niet in effecten belichaamde schuld van het Vlaamse Gewest en de Vlaamse Gemeenschap. Dit is een decretale variant op de wet van 2 januari 1991. Parallel met die wetgeving wil de Vlaamse Regering een decreet tot stand brengen.

Op basis daarvan zal de marktbevraging verder gevoerd worden. De minister heeft vanmorgen aan de secretaris-generaal van het departement Financiën en Begroting van de Vlaamse overheid een document gevraagd van de ‘request for proposal’. Daar is een heel draaiboek voor opgesteld. De secretaris-generaal heeft aan de minister ook laten weten dat die gisterennacht aan alle ‘primary dealers’ van de Belgische OLO’s is bezorgd. Op die manier probeert men dit snel en efficiënt in de markt te plaatsen.

De minister vat samen dat de regering dus volop bezig is met de praktische voorbereiding van de plaatsing. De bedoeling is dat de Vlaamse Regering de effectieve ‘funding’ op de markt half of eind maart rondkrijgt. Er moet tevens een beursnotering aangevraagd worden voor deze producten. In het licht daarvan zal de Vlaamse Regering een tweede rating aanvragen. De doorlichting is vorige week gebeurd door Standard & Poor’s. Vorig jaar hebben we een spontane rating gekregen van Moody’s.

In deze fundingoperatie zal het Vlaamse Gewest zich buiten de kenni aanwezig in de Vlaamse administratie laten begeleiden door Petercam.

Tot slot wil de minister er nog even op wijzen dat ze in het kader van het kassierscontract kredietlijnen hebben lopen bij Dexia en bij KBC, die de twee huisbankiers van de Vlaamse overheid zijn. Indien de Vlaamse overheid dus ergens tekort zou komen, dan kan er een beroep gedaan worden op deze kredietlij-

nen. De Vlaamse Regering doet dat liever niet, want dan wordt er bij die banken geld weggehaald dat zij beter kunnen gebruiken voor kredieten aan bedrijven en aan particulieren.

IV. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN STEMMING OVER HET ONTWERP VAN DECREET HOUDENDE AANPASSING VAN DE ALGEMENE UITGAVENBEGRO- TING VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP VOOR HET BEGROTINGSJAAR 2009 OP 10 FEBRUARI 2009

1. Tabel

In de begrotingstabel wordt bij wijze van technische correctie onder het programma G. Schuld, de code CC 21.09B vervangen door CG 21.09B (rechtzetting van een materiële vergissing).

De tabel wordt eenparig aangenomen met 11 stemmen.

2. Corpus van het decreet

Artikel 1

Ter stemming gelegd, wordt artikel 1 zonder opmerkingen unaniem aangenomen met 11 stemmen.

Artikel 2 (nieuw)

Een amendement nr. 1 voorgesteld door de heer Koen Van den Heuvel, mevrouw Hilde Eeckhout, de heren Ludo Sannen, Ward Kennes en Jaak Gabriels en mevrouw Michèle Hostekint, strekt ertoe, in het licht van de aanhoudende problemen op de beurzen, het ontleningsvermogen van de Gemeentelijke Holding bijkomend te ondersteunen en derhalve de waarborgmachtiging op te trekken van 200 tot 400 miljoen euro wat het Vlaamse Gewest betreft.

Het amendement wordt eenparig aangenomen met 11 stemmen.

3. Eindstemming

Het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2009 (*Parl. St.* VI. Parl. 2008-09, nr. 19-A/1) wordt unaniem aangenomen met 11 stemmen.

De verslaggever,

Ward KENNES

De voorzitter,

Jaak GABRIELS

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE**Artikel 1**

De kredieten ingeschreven onder afdeling 1 voor de uitgaven met betrekking tot de bevoegdheden verleend bij artikel 39 van de Grondwet voor het begrotingsjaar 2009 worden aangepast volgens de vermeldingen in de bij dit decreet gevoegde tabel ten belope van:

(in duizend euro)

Aanpassingen	Niet-gesplitste kredieten	Gesplitste kredieten	
		Vastleggings-kredieten	Ordonnancerings-kredieten
Bijkredieten voor het lopend jaar	3.585.000	-	-

Artikel 2

Onder dezelfde voorwaarden als deze, vernoemd in artikel 4 van het decreet van 5 december 2008 houdende derde aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2008, wordt de minister die bevoegd is voor Financiën en Begroting, ertoe gemachtigd de waarborg van het Vlaamse Gewest te hechten aan de leningen die de nv Gemeentelijke Holding heeft aangegaan in het kader van de herkapitalisatie van Dexia voor een bijkomend bedrag van 200.000.000 euro. Het plafond van de gewaarborgde leningen mag also het bedrag van 400.000.000 euro niet overschrijden en is beperkt tot 80 percent van het uitstaand bedrag per lening, na uitwinning van alle zekerheden.

TABEL

Legende

BA	=	basisallocatie
OM	=	ordonnancerend minister
HP	=	horizontaal programma (L= lonen)
LIT	=	littera (03 = bevoegdheden bedoeld in artikel 39 van de Grondwet)
ESR	=	ESR economische code
COFOG	=	functionele classificatie
NGK	=	niet-gesplitste kredieten

AFDELING 1

Beleidsdomein C: Financiën en Begroting
Programma C: Algemeen

(in duizend euro)

BA	OM	LIT	HP	ESR	COFOG	TEKST	NGK
CC 81.02 B	B	3		81	01120	Kredietverleningen aan en deelnemingen in bedrijven en financiële instellingen	2.000.000
CC 81.03 B	B	3		81	01120	Provisie voor kredietverleningen aan en deelnemingen in bedrijven en financiële instellingen	1.500.000

Programma G: Schuld

BA	OM	LIT	HP	ESR	COFOG	TEKST	NGK
CG 21.09 B	B	3		21	01710	Rente op leningen, opgenomen in het kader van de bestrijding van de financiële crisis	85.000

ALGEMEEN TOTAAL VOOR DE AANPASSINGEN	3.585.000
--------------------------------------	-----------
